

November nieuws

Beste leensters en andere belangstellenden,

Begin november komen twee 'grote' en voor mij favoriete Britse schrijfsters naar TivoliVredenburg – Utrecht: **Jeanette Winterson** en **Ali Smith**.

* 4 november: Voor de vijfde *ILFU Book Talk* van dit jaar komt *Jeanette Winterson* spreken over haar nieuwste roman **Frankusstein**, die in juni in het Nederlands verscheen. Het is haar enige optreden in

Nederland. In 1985 schreef ze haar eerste boek *Oranges are not the only fruit*. Het boek is sterk autobiografisch en gaat over een lesbisch meisje dat opgroeit in een streng religieuze gemeenschap. Later bewerkte ze het boek tot een scenario voor een BBC-miniserie. Ze heeft inmiddels veel gepubliceerd: romans, kinderboeken, essays, verhalen en een filmscript, waaronder *Why be happy when you could be normal*, *Vuurtorenwachten* en *De stenen goden*. Het werk van Jeanette Winterson wordt vaak getypeerd als magisch realistisch. Ze schrijft bijna altijd met een humorvolle en maatschappij-kritische

ondertoon over thema's als filosofie, natuurwetenschappen en gender. Ik ken weinig schrijvers (en andere mensen) die bereid zijn zo openhartig, oprecht en indringend naar zichzelf te kijken, om zo een volgende stap in hun leven te kunnen maken.

Frankusstein is, zoals de titel doet verwachten, gebaseerd op de roman *Frankenstein* (1818) van de eveneens Engelse Mary Shelley. Deze laatste gaat over een man die uit dode materie leven kon creëren en onbedoeld een monster schiep. *Frankusstein* heeft twee verhaallijnen. In de eerste begint Mary Shelley, die met haar man op vakantie is in Zwitserland, te schrijven aan haar beroemde roman. De tweede speelt in het nu van Engeland en de VS. Transgender-dokter Ry Shelley, die de impact van robots op de menselijke gezondheid onderzoekt, is zelf biologisch vrouw is maar voelt zich man. Op een congres leert ze de knappe hoogleraar kunstmatige intelligentie Victor Stein kennen, die het brein van overledenen tot leven probeert te wekken, en wordt verliefd. Jeanette Winterson snijdt in haar roman allerlei grote, actuele thema's aan rond de vraag 'Wat gebeurt er als mensen niet meer de slimste wezens op aarde zijn?', en laat zien hoe ver de ontwikkelingen zijn die grote invloed zullen/kunnen hebben op onze toekomst.

Meer info: <https://www.tivolivredenburg.nl/agenda/ilfu-book-talk-met-jeanette-winterson-04-11-2019/>

* 6 november: De Schotse schrijfster *Ali Smith* is eregast op de feestelijke jubileumavond **Transforming stories** van

Savannah Bay. Op dit moment is ze bekend van haar geweldige serie *Herfst, Winter en Lente*. Samen met andere schrijvers en dichters (o.a. *Eva Meijer* en *Radna Fabias*) zal ze vertellen over hoe en welke verhalen haar leven veranderd hebben. De hele avond wordt een ode aan de kracht van het verhaal. Verhalen veranderen ons, wij veranderen verhalen. Welk verhaal is in jouw leven transformerend geweest?

Op deze avond zal ook het jubileumboek gepresenteerd worden, voorafgegaan door een korte film van de Utrechtse Universiteit. In een panelgesprek gaan historica *Marijke Huisman*, oud-hoogleraar genderstudies *Gloria Wekker* en Chaos-uitgeefster *Sayonara Stutgard* met elkaar in gesprek over het onderzoek naar de betekenis van de vrouwenboekwinkel voor het feminisme vroeger & nu. En stadsdichters *Vicky Francken* en *Hanneke van Eijken* zullen hun speciale Savannah Bay gedicht voordragen.

Savannah Bay bestaat 35 jaar en is de opvolger van de eerste vrouwenboekenwinkel in Nederland: de Heksenkelder (1975). In 1984 verhuisde de winkel naar het huidige pand aan de Telingstraat, en werd omgedoopt tot Savannah Bay. Met de jaren werd het winkelaanbod steeds uitgebreider en werd het een literaire boekhandel voor vrouwen én mannen, maar met specifieke (o.a. gender-) interesses. In 1997 nam Marischka Verbeek de winkel over. Vandaag de dag is Savannah Bay een ontmoetingsplek geworden met klanten, vrijwilligers en anderen. De winkel speelt een actieve rol in het literaire stadsleven door regelmatig activiteiten en stands te verzorgen.

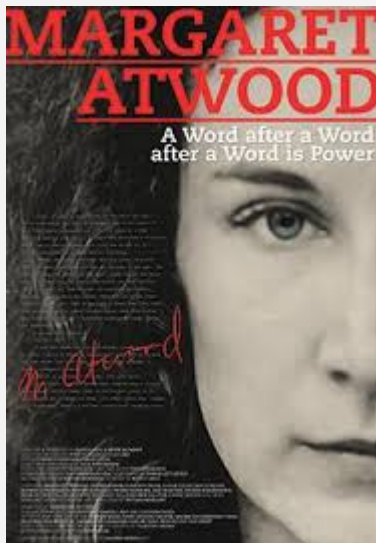
Meer info: <https://www.tivolivredenburg.nl/agenda/transforming-stories-06-11-2019/>

- Van 20 november t/m 1 december is het jaarlijkse Internationale Documentaire Filmfestival **IDFA** in Amsterdam. Op hun website geeft de organisatie aan dat deze 32e editie met 47% het hoogste percentage vrouwelijke filmmakers ooit heeft. Een paar uitgelichte documentairefilms:

* De openingsfilm is de wereldpremière van **Sunless Shadows** (Mehrdad Oskouei). De film gaat over vijf jonge Iraanse vrouwen in een gesloten jeugdinrichting, allemaal betrokken bij de moord op een echtgenoot, vader of zwager die ze mishandelde. *Sunless Shadows* toont het verdriet, maar ook de schoonheid en de humor in het dagelijks leven van deze groep meisjes.

* *Margaret Atwood: A Word After a Word After a Word Is Power* is

een portret van de Canadese schrijfster Margaret Atwood. De zelfverzekerde schrijfster en een aantal sleutelfiguren uit haar leven vertellen over haar jeugd in de bossen van Noord-Ontario, hoe ze opgroeide in de benauwde jaren vijftig (toen vrouwen werden geacht keurig thuis te blijven, maar zij aan de universiteit van Harvard Engels ging studeren), over haar activisme en uiteraard over haar schrijverschap. In 1984 begon ze in het ommuurde West-Berlijn te schrijven aan haar beroemde dystopische verhaal, *The Handmaid's Tale* over machtsverhoudingen en vrouwenhaat. Onlangs verscheen het beklemmende vervolg *The Testaments*. Margaret Atwood is inmiddels 79, waarschuwdons al decennia geleden en bekijkt de heisa rond haar "renaissance" met zelfspot en droge humor.

* *Khartoum offside* is een bijzonder portret van voetballende vrouwen in Khartoem, die ervan dromen met een nationaal

team voor Soedan uit te komen op het WK. De obstakels die ze op de weg daarnaartoe moeten overwinnen, op sociaal, politiek en financieel gebied, lijken haast onoverkoombaar. Toch blijven ze optimistisch, blijmoedig en keihard trainen op de van gras verstoken velden in Khartoem.

Meer info: <https://www.idfa.nl/nl/>

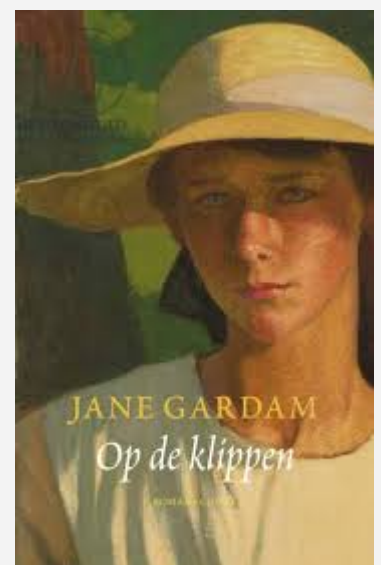
Onlangs uitgebrachte titels

-**Holy Trientje** van Anne Gine Goemans is de wonderbaarlijke geschiedenis van zuster Trientje (86) en haar heilige missie: alle atoombommen de wereld uit. De non formeert een internationale groep gelijkgestemden waarmee ze een nucleair complex wil binnendringen. Blijven we onverschillig, vraagt Trientje, of komen we eindelijk in actie? Anne Gine Goemans beschrijft op indringende en humoristische wijze de nucleaire waanzin en het verlangen van een oude zuster naar vrede en goedheid. Ze neemt ons mee naar Fukushima, Amerika en de Marshalleilanden en laat zien wat er kan gebeuren als idealisme samengaat met onherstelbaar trauma. Het verhaal is geïnspireerd op Megan Rice, een 81-jarige non die het grootste kernwapencomplex van Amerika wist binnen te dringen, gewoon om de mensen wakker te schudden.

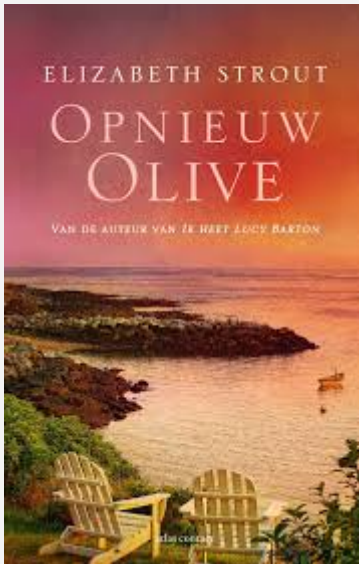

- **Nacht en dag** was de tweede roman van *Virginia Woolf*. Ze trad ermee in de voetsporen van de Engelse schrijfsters die ze het meest bewonderde, m.n. Jane Austen. In hun traditie schreef ze een modern verhaal over moderne mensen. Voorbij komen bij theevisites en diners, die Virginia Woolf beschrijft met haar bekende ironie en haar humoristische gevoel voor het absurde. Er zijn prachtig beschreven omzwervingen door haar geliefde Londen. Haar hoofdpersonen, drie vrouwen en twee mannen, staan voor grote keuzes in hun leven. Trouwen? Een carrière zonder huwelijk? Een combinatie? Mary Datchet, voorvechtster van vrouwenrechten, is verliefd op Ralph Denham, maar die is verliefd op Katharine Hilbery. Zij weet het nog niet, verlooft zich eerst met William Rodney maar twijfelt - en zijn oog valt op een nichtje van Katharine. Met groot psychologisch inzicht verweeft Woolf een subtiel liefdesverhaal met een moderne sociale roman over kwesties als vrouwenkiesrecht en de verschillende rollen van vrouwen.

- **Op de Klippen** schreef *Jane Gardam* in 1978 en na het succes van de vertaling van recentere romans is nu ook deze in het Nederlands verschenen. Het leven van de 8-jarige Margaret verandert plotseling wanneer Lydia, een wereldwijd en wulps dienstmeisje, bij Margarets religieuze familie intrekt. Na de geboorte van Margarets broertje worden ze elke woensdag het huis uit gestuurd om samen van de idyllische Engelse kust te genieten. Wanneer Margaret tijdens een van deze tripjes in een boom klimt en een verwaarloosd landhuis ziet liggen, is ze geïntrigeerd. Het landhuis en zijn ongewone bewoners trekken haar steeds meer aan en laten een hele andere realiteit zien: namelijk dat de wereld lang niet zo keurig is als ze altijd had gedacht. Het huwelijk van haar ouders blijft ook niet onberoerd door de komst van het dienstmeisje. De keurslijven gaan af en het leven van deze stijve Engelsen trilt op zijn grondvesten. Hoe blij je jezelf, en hoe ver ga je wanneer je wordt meegesleurd in het verlangen naar een ander leven? Na een cruciaal theebezoek

dendert iedereen op een onontkoombare tragedie af.

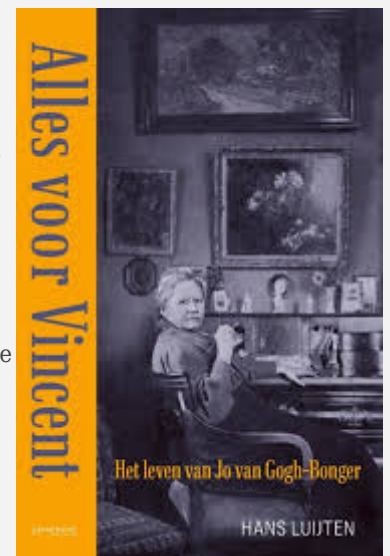

- De Amerikaanse schrijfster *Elizabeth Strout* schreef eerder *Olive Kitteridge*, een mooie roman over de botte bitse echtgenote van een apotheker, die iedereen van zich vervreemdt. Nu is er het vervolg, **Opnieuw Olive**. Olive is een paar jaar ouder, en vele veranderingen verder. In weer dertien momentopnamen leef je met haar mee. Ze moet haar leven leren delen met haar tweede man, proberen de relatie met haar zoon te herstellen, omgaan met verlies en eenzaamheid, zich openstellen voor nieuwe levenslessen - en als altijd een luisterend oor bieden aan de andere inwoners van Crosby, Maine.

- Tien jaar verdiepte *Hans Luijten* zich in het leven van Jo van Gogh-Bonger (1862-1925). In **Alles voor Vincent** schrijft hij over deze weinig bekende, maar invloedrijke vrouw van Theo en schoonzus van Vincent van Gogh. Toen de broers kort na elkaar overleden, ontfermde zij zich over Van Goghs artistieke nalatenschap en wijdde de rest van haar leven aan de verspreiding en bekendmaking ervan. Ze publiceerde zijn brieven, organiseerde tentoonstellingen in binnen- en buitenland en verkocht strategisch aan particulieren en invloedrijke kunsthandelaren. Voor de reputatie van Van Goghs kunst waren haar inspanningen cruciaal. Maar ook in andere opzichten leidde ze een boeiend leven. Ze was bevriend met vooraanstaande schrijvers en kunstenaars, ook was ze actief binnen de Sociaal-Democratische Arbeiderspartij en nauw betrokken bij de ontluikende vrouwenbeweging.

Mooi artikel in

Trouw: <https://www.trouw.nl/cultuur-media/zonder-jo-van-gogh-was-vincent-nooit-zo-beroeemd-geworden~b23ddddd/>

- **Moeder af** is het romandebuut van *Fen Verstappen* en gaat over een moeder die een hersenbloeding krijgt. Als ze uit haar coma ontwaakt, is ze volledig invalide en niet meer in staat om te communiceren. Verdwenen is de mondige modeontwerper die ze was, met een leven dat gevuld was met nachtelijke cafébezoeken en hard werken. Haar kinderen proberen de zorg voor hun moeder in hun volwassen levens te passen en hun verlies vorm te geven. Want hoe rouw je wanneer iemand wegvalt maar niet doodgaat? Fen Verstappen zocht naar woorden voor een ongrijpbaar verlies.

- Voor haar 2e roman, **De kat en de generaal**, is de Duits-Geörgische *Nino Haratischwili* in de geschiedenis van Tsjetsjenië gedoken. Een Russische oligarch, Alexander Orlow, die 'de Generaal' wordt genoemd, is samen met zijn

negentienjarige dochter een nieuw leven begonnen in Berlijn. Maar met haar vele vragen over zijn verleden en de Tsjetsjeense oorlog komen de herinneringen bij hem terug. Zoals die uit 1995, over Noera, die zeventien is wanneer een Russische legereenheid in de buurt neerstrijkt. Met het uitbreken van de eerste Tsjetsjeense oorlog versplintert haar droom om de benauwdheid van haar geboortedorp te kunnen ontvluchten. Ze wordt gemarteld, verkracht en vermoord. Als boetedoening wil Alexander Orlow een proces voor de schuldigen organiseren.

- In **De verdwenen meisjes uit Parijs** van Pam Jenoff vindt Grace Healey op een ochtend op een station een achtergelaten koffer. Ze kan haar nieuwsgierigheid niet bedwingen en maakt de koffer open. Er blijken twaalf foto's in te zitten van allemaal verschillende vrouwen. Impulsief neemt Grace de foto's mee en komt er al snel achter dat de koffer eigendom is geweest van ene Eleanor Trigg die leiding gaf aan een netwerk van vrouwelijke geheim agenten. Twaalf van deze vrouwen werden tijdens de oorlog vanuit Londen naar bezet Europa gestuurd om als koeriers en telegrafisten het verzet te ondersteunen. Ze zijn echter nooit naar huis teruggekeerd en het is een raadsel wat er met hen is gebeurd. Grace doet er alles aan om achter de waarheid te komen. Ze voelt zich vooral aangetrokken door de jonge moeder Marie die geheim agent werd.

- In **Een stralende toekomst** van Rebecca Makkai werkt Yale in 1985 bij een museum in Chicago en staat op het punt om een bijzondere collectie binnen te halen. Maar terwijl zijn carrière een hoge vlucht neemt, woekert de aids-epidemie. Na de begrafenis van zijn goede vriend Nico wordt Yale's vriendenkring snel kleiner, totdat hij alleen Fiona, Nico's jongere zus, over heeft. Dertig jaar later gaat Fiona in Parijs op zoek naar haar dochter die haar niet meer wil spreken. Daar logeert ze bij een vriend, die fotograaf was in Chicago in de jaren 80 en wordt zo opnieuw geconfronteerd met de verwoestende effecten die de aids-crisis heeft gehad op haar leven. De verhalen van Yale en Fiona komen op verrassende en ontroerende wijze samen in een onvergetelijk slot. De pers is nogal eensluidend in haar enthousiasme over deze roman, die als een van de eerste verslag doet van de aids-epidemie en alle effecten ervan, vanaf de uitbraak tot het heden.

— Er zijn nog veel meer nieuwe titels. Ik zal ze uit praktische overwegingen slechts met een korte beschrijving vermelden

- **Lichter dan ik** van *Dido Michielsen* gaat over een eigenzinnige, jonge vrouw, die in 1850 op Java weet te ontsnappen aan de traditionele standenmaatschappij. Een historische roman.

- In **De tolk** van *Annette Hess* wordt een jonge vrouw, die tolk Pools is, onverwacht gevraagd om in 1963 in Frankfurt bij het Auschwitzproces de getuigenverklaringen te vertalen. Ze heeft nog nooit van Auschwitz gehoord.

- **De ziel in het bloed** van *Ana Paula Maia* is een rauwe roman over dieren en mensen in een slachterij en hoe de voedselproductie van een onverzadigbare maatschappij inbreuk maakt op de natuur.

- In **Alles wat ik niet kan zeggen** schrijft de Ierse *Emilie Pine* eerlijk, dapper en onsentimenteel over de taboes in een gewoon leven. De meest uiteenlopende vrouwen herkennen zich in haar verhaal.

- **Het belang van de duisternis** van *Sigri Sandberg* gaat over 'Vijf bange nachten onder de sterren in een Noorse berghut'. Hoewel bang in het donker wil ze de duisternis doorgronden en het belang ervan.

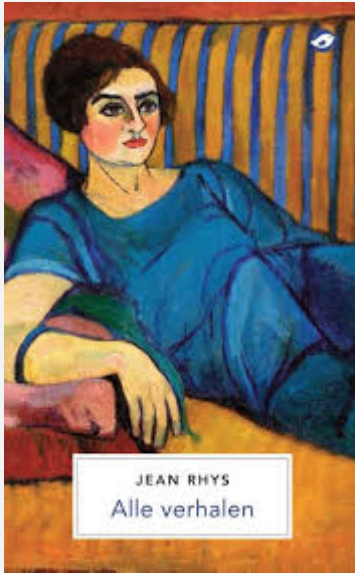

- **Het Tristan-akkoord** van altvioliste *Ewa Maria Wagner* is een persoonlijke zoektocht naar haar jeugd in communistisch, naoorlogs Polen, haar Duitse wortels en haar vader, met wie ze een moeizame relatie heeft. Muziek heeft altijd centraal gestaan in haar leven.

- In **De sterregever** schrijft *Jojo Moyes* over een bibliotheek in Kentucky (1937), die vrouwen zoekt om te paard afgelegen huizen te bezoeken met boeken. De wet en een deel van het dorp keren zich tegen de hechte groep vrouwen.

Verhalen

- Van de bekende Braziliaanse schrijfster *Clarice Lispector* (1920-1977) is de bundel **Alle verhalen** uitgebracht. Het vormt de weerslag van veertig jaar schrijverschap en bieden een scala aan uiteenlopende stijlen en stemmen. In sommige

verhalen is de kern van haar latere romans te herkennen, andere zijn miniatuurtjes van vertelkunst. Alle worden gedragen door een unieke combinatie van humor en ernst, van filosofische inslag en aandacht voor het menselijk tekort. De bundel vormt een overzicht van Lispector's gehele oeuvre.

- Nog een **Alle verhalen**: de kleurrijke Brits-Caraïbische schrijfster *Jean Rhys* werd bekend met *Wide Sargasso Sea* (1966), dat is geschreven als voorgeschiedenis van *Jane Eyre* van Charlotte Brontë. De roman corrigeert het karikaturale beeld van hoofdpersoon Rochester, en Jean Rhys stelt de personages uit *Jane Eyre* psychologisch in een ander licht. Volgens sommigen echter laten de verhalen, die zij gedurende haar hele leven schreef, haar talent pas echt tot zijn recht komen. Ze zijn nu vertaald. Jean Rhys neemt je mee naar het West-Indische Dominica van haar jeugd, naar Londen in de tijd van de Eerste Wereldoorlog en naar schimmige bars en hotels in de jaren twintig in Parijs. Ze worden bevolkt door dansmeisjes, oude dames die in armoede zijn vervallen en andere buitenstaanders.

- **Nederzettingen** van *Sanneke van Hassel* is een verhalenbundel over het opbouwen van een bestaan en de behoefte je ergens thuis te voelen. De verhalen spelen in Rotterdam (woonplaats van de schrijfster) en de heel verschillende personages voelen zich allemaal op een andere manier ontheemd - van een jong stel dat op bezoek gaat bij vrienden die buiten de stad zijn gaan wonen, tot een melancholieke, Kaapverdiaanse buschauffeur die nooit meer terug zal gaan naar "zijn" eiland. Waar ze ook vandaan komen, alle personages weten zich min of meer gevestigd in de stad, maar soms willen ze weg, voor een weekendje, of ze fantaseren over een compleet ander leven. Over een rusteloze tijd en een versplinterde samenleving.

- De Deense *Dorthe Nors* vertelt in **Kaart van Canada** 14 korte verhalen die op uiteenlopende wijze varianten van menselijk verlangen blootleggen. Haar personages zijn onaangepast, sociaal onhandig en eenzaam. Ze zijn vaak afkomstig van het platteland en wonen nu in een stad, waar ze zich eigenlijk niet thuisvoelen. Zo is er een werknemer van een groot bedrijf die droomt over de wereld buiten zijn kantoor, een vrouw die verlangt naar liefde die kietelt als een watersproeier en een schrijfster die bevriend raakt met de IJslandse moeder van haar ex.

Non-fictie

Face it is de autobiografie van de Amerikaanse zangeres en filmactrice *Debbie Harry*, die vooral bekend werd als zangeres

van de popgroep Blondie.

Poëzie

- **Oog** van *Eva Gerlach* bestaat uit negen afdelingen, die worden voorafgegaan door de bekende tekening, waarbij de ruimte telkens op regelmatige wijze kleiner wordt. Samen vormen ze een omgekeerde reeks van Fibonacci. Deze reeks, die Eva Gerlach al sinds haar bundel *Dochter* (1984) fascineert, is vaak terug te vinden in de natuur: de rangschikking van de zaden in zonnebloemen, een orkaan, de vorm van ons sterrenstelsel. In *Oog* wordt een orkaanachtige beweging aangejaagd, bekeken vanuit het standpunt van iemand op het vasteland. Steeds toenemend geweld (met ups en downs) piekt tegen het eind van de bundel, abrupt gevolgd door de stilte in het oog - waarna de orkaan zich met volle kracht in omgekeerde richting kan hernemen. *Oog* is de derde bundel in het drieluik *Labyrinth*. Het eerste deel was *Kluwen*, die speelde met tijd, de tweede was *Ontsnappingen*, en speelde met ruimte. *Oog* gaat over samenhang.

- In **Vrolijke verwoesting** gaat de Vlaamse *Delphine Lecompte* door waar ze gebleven was en tilt ze haar poëzie naar een volgend niveau. Haar verbeelding is weer grenzeloos, ze kijkt de waanzin recht in de ogen en haar gedichten worden bevolkt door talloze wonderlijke figuren, zoals de bedeesde zeepzieder, de mystieke chrysantekweker en de analfabetische jongenshoer. En ook nu bezit haar droomachtige poëzie een expressieve taalkracht die groot is en betoverend, een fantastisch universum.

- In **Levenslust** van *Joke van Leeuwen* wordt in één episch gedicht een heel leven gegrepen. Joke van Leeuwen koppelt in meer dan tachtig strofen van elk tien regels persoonlijke herinneringen en gemoedstoestanden aan universele levensvragen en aan de tijd en de wereld om ons heen. Hoe groot tegenslagen ook mogen zijn, altijd is er weer een mogelijkheid om opnieuw te beginnen en verder te gaan.

Activiteiten en boeken-nieuws in Utrecht en daarbuiten:

- In theater Kikker speelt op 4 en 5 november **Oorlogsvrouwen**, een aangrijpend stuk van mime-
 speelster Karina Holla gebaseerd op het boek *De Oorlog heeft geen Vrouwengezicht* van
 Svetlana Alexijevitsj. Deze Russische schrijfster en onderzoeksjournaliste baseerde haar
 boek op de verhalen van jonge Russische vrouwen die vochten tegen Hitler. Vrouwen in
 onmenselijke omstandigheden. (zie de boekrecensie op onze
 website: [https://vrouwenbibliotheek.nl/2016/10/12/de-oorlog-heeft-geen-vrouwengezicht-do-
 or-svetlana-alexijevitsj/](https://vrouwenbibliotheek.nl/2016/10/12/de-oorlog-heeft-geen-vrouwengezicht-door-svetlana-alexijevitsj/)). Ze dragen geweren die soms groter zijn dan zijzelf, ze zijn
 mecaniciens, besturen afweerraketten, ze werpen bommen, zijn piloten van
 gevechtsvliegtuigen, worden gevangen genomen en gefolterd. Ze zijn bereid te sterven
 voor het vaderland, maar niet in die gehate mannenonderbroeken. Ze blijven vrouwen. Na
 de oorlog mogen ze niet over hun ervaringen praten, alleen de heldenverhalen van de
 mannen mogen gehoord worden.

Meer info: <https://www.theaterkikker.nl/agenda/oorlogsvrouwen/>

- In Utrecht is de tentoonstelling **Vrouwen Stemmen** over 100 jaar vrouwenkiesrecht
 nog t/m 6 december te zien in het Provinciehuis (Archimedeslaan). Voor het
 vrouwenkiesrecht hebben vrouwen zich jarenlang moeten inzetten. De door
 gastconservator Marjet Douze samengestelde tentoonstelling toont de landelijke én de
 Utrechtse strijd voor vrouwenkiesrecht. Eind september werd bij het Stadhuis een
 gevelsteen onthuld ter gelegenheid van 100 jaar algemeen kiesrecht voor mannen én
 vrouwen, met o.a. de tekst 'Ius Suffragii', latijn voor 'het recht om te stemmen'.

Meer info: <https://www.utrechtaltijd.nl/doen/activiteiten/2019/vrouwen-stemmen-100-jaar-vrouwenkiesrecht-1919-2019/>

— Al eerder schreef ik over meerdere musea die dit jaar hun aandacht richten op het bijstellen van het beeld
 dat in de geschiedenis alleen mannen kunst hebben gemaakt. De hieronder genoemde tentoonstellingen zijn weliswaar niet
 in Nederland, maar wel goed om iets meer over te weten.

- In de National Portrait Gallery in London is t/m 26 januari te zien **Pre-Raphaelite Sisters**. De beweging van de
 Prerafaëlieten begon in 1848 met de oprichting van een genootschap 'de Pre-Raphaelite Brotherhood'. Ze zetten zich af
 tegen de academische kunst zoals die toen voorgeschreven was en wilden terugkeren naar de eenvoud zoals die bestond bij
 kunstenaars levend vóór Rafaël. Weinig bekend waren ze, maar er blijken zeker ook vrouwen geweest te zijn die zich bij de
 ideeën hebben aangesloten. De tentoonstelling onderzoekt de niet eerdere geziene bijdrage van 12 vrouwen uit de
 beweging: nieuwe ontdekkingen en niet eerder getoond werk, en ook de rol die zij speelden als model, muze, moeder en
 geliefde.

Meer

info: <https://www.npg.org.uk/whatson/pre-raphaelite-sisters/exhibition/> en <https://virtualstylistgabriellerosenberg.com/2019/10/pre-raphaelite-sisters/>

- In Museo del Prado in Madrid is een prachtige tentoonstelling gewijd aan twee talentvolle en baanbrekende kunstenaressen uit de 16e eeuw: **Sofonisba**

Anguissola (1535-1625) en **Lavinia Fontana** (1552-1614). Koning Filips II van Spanje voorzag beide Italiaanse vrouwen regelmatig van opdrachten voorzag waardoor hun namen in Madrid zijn blijven rond zingen. Voor het Prado reden om voor het eerst in de geschiedenis meer dan 60 werken van deze vrouwen samen te brengen.

Meer

info: https://www.museodelprado.es/en/whats-on/exhibition/sofonisba-anguissola-y-lavinia-fontana-dos/5f6c56c8-e81a-bf38-5f3f-9a2c2f5c60eb?fbclid=IwAR3TIWVju0P6pv7tUMFJPGX_cpM8N6a97dRDUodhy5xHFmYB57csoyfSLZY

In december zal Karin Haanappel bij de Vrije Academie n.a.v. de tentoonstelling in Amsterdam, Utrecht en Den Bosch een verdiepend college geven over beide vrouwelijke kunstenaars.

Meer info: <https://www.vrijeacademie.nl/ons-aanbod/college-a-tale-of-two-women/>

Bibliotheeknieuws:

- Onze leesgroep en onze poëziegroep zijn beide in september begonnen aan een nieuw seizoen. Daarnaast krijgen we regelmatig vragen over een nieuwe (avond-)leesgroep. Bij genoeg belangstelling zouden we die kunnen beginnen. Laat dus weten als je zin hebt in een leesgroep en het eventueel mee helpen opzetten ervan. (info@vrouwenbibliotheek.nl)

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Sontag van Benjamin Moser, *Opnieuw Olive* van Elizabeth Strout, *De nieuwe feministische leeslijst* van Marja Pruis, *Holy Trientje* van Anne Gine Goemans 't *Hooge Nest* van Roxane van Iperen, *Op de klippen* van Jane Gardam, *Liefde als dat het is* van Marijke Schermer, *Hier is alles nog mogelijk* van Gianna Molinari, *Onder het net* van Iris Murdoch, *De ontheemde* van Ursula Le Guin, *Strafhok* van Bea Vianen, *Over vrouwelijke seksualiteit* van Jeanne Lampl-de Groot, *In een land van moeders* van A.M. Homes, *De edelman* van Belle van Zuylen/Nelleke Noordervliet

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd:

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2019/10/05/het-uur-van-de-specialisten-door-barbara-zoeke/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2019/10/09/de-achtste-dag-door-annemarie-haverkamp/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2019/10/13/archief-van-verloren-kinderen-door-valeria-luiselli/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2019/10/17/zwart-licht-door-maria-gainza/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2019/10/20/middaguur-door-dorte-hansen/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2019/10/25/vrachtbrief-door-miriam-guensberg/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2019/10/27/liefde-als-dat-het-is-door-marijke-schermer/>

De leenbijdrage voor 2019 is vanwege de btw verhoging vastgesteld op € 26,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn, vanaf oktober € 10,-.

Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op banknummer NL71 INGB 0009 2669 95 ten name van *Stichting Es Scent* ovv naam en '**leenbijdrage 2019**'. Meer overmaken om de vrouwenbibliotheek extra te ondersteunen mag natuurlijk altijd. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek, met een startbedrag van € 5,- per kalenderjaar.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden, de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website. Naast de aangekondigde openingstijden blijft het altijd mogelijk om op afspraak een bezoek te brengen aan de bibliotheek. U bent van harte welkom.

Marjolein Datema

Utrecht, 28 oktober 2019